

1 (15)

Kotkan kaupungin

SÄÄDÖSKOKOELMA

2017

Nro 2

KOTKAN KAUPUNGIN KONSERNIOHJE

Annettu Kotkan kaupunginvaltuusto 8.5.2017 § 47

SISÄLLYSLUETTELO	Sivu
1. Konserniohjeen tavoite ja tarkoitus	3
2. Soveltamisala	3
3. Konserniohjeen sitovuus	3
4. Määritelmät	4
5. Kaupungin toimielinten ja viranhaltijoiden toimivallanjako omistajaohjauksessa	4
6. Tytäryhteisöjen jako	5
7. Kuntayhtymät	6
8. Hyvä hallinto- ja johtamistapa	7
9. Tytäryhteisön hallituksen jäsenet	7
10. Tytäryhteisön hallituksen jäsenille maksettavat palkkiot ja korvaukset	8
11. Kaupunkikonsernin sisäiset palvelut	8
12. Konsernitalous ja -rahoitus	9
12.1 Rahoitus	9
12.2 Talouden ja investointien suunnittelu ja ohjaus	10
13. Riskienhallinta	10
14. Kaupunkikonsernin tarkastus	11
15. Henkilöstöpolitiikka	12
16. Tytäryhteisöjen arkistot	12
17. Velvollisuus hankkia kaupungin ennakkokäsitys	12
18. Seuranta ja raportointi	13
19. Kaupungin luottamushenkilön tiedonsaantioikeuden turvaaminen	14
20. Viestintä	14
21. Konserniohjeen voimaantulo	15

Liitteenä:

Hyvä hallinto- ja johtamistapa Kotkan kaupungin tytäryhtiöissä
- suositus liitteineen

Kotkan kaupungin konserniohje

1. Konserniohjeen tavoite ja tarkoitus

Kotkan kaupungin toimintaa johdetaan konsernitasoisesti. Konserniohjeella määritellään omistajaohjauksen antamisen tavat ja perusteet sekä kaupungin toimielimien ja muiden viranomaisten asema ohjauksen antajina. Konserniohjeeseen sisältyvä menettelyllinen ja sisällöllinen ohjaus kattaa vain osan Kotka-konsernin omistajaohjauksesta. Konserniohjeella yhdenmukaistetaan menettelytapoja kaupungin toiminnassa sekä tehostetaan kaupunkikonsernin johtamisen edellytyksiä. Tavoitteena on kaupunkikonsernin ja kaupungin muun toiminnan, ml. liikelaitokset, johtaminen kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ottaen huomioon kunta-konsernin kokonaisuus.

Konserniohje toteuttaa Kotkan kaupunginvaltuuston kaupunkistrategiassa ja talousarvion yhteydessä määrittämiä visioita ja tavoitteita.

Konserniohjeella luodaan puitteet konsernin yhtiöiden ja yhteisöjen hyvälle hallinnolle ja raportoinnille. Konserniohjeen tavoitteena on edistää Kotkan kaupunkikonsernin tavoitteiden saavuttamista, omistajapoliittisten linjausten sekä toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista ja turvata kaupungin etua omistajana. Lisäksi konserniohjeen tavoitteena on yhtenäistää konsernin yhtiöiden ja yhteisöjen johtamis- ja hallintokäytäntöjä ja varmistaa riittävä avoimuus ja tiedonkulku, tulostietojen oikeellisuus, sisäisen ja ulkoisen valvonnan riittävyys ja toimivuus, riskienhallinta ja hyvä laskenta- ja kirjanpitoikäytäntö. Konserniohje määrää, miten konsernin tytäryhteisöjen ohjaus, seuranta, raportointi ja valvonta on järjestetty.

2. Soveltamisala

Tätä konserniohjetta sovelletaan kaikissa Kotkan kaupunkikonserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä sekä soveltuvin osin kaupungin liikelaitoksissa. Tytäryhteisöksi katsotaan osakeyhtiö, säätiö tai muu sellainen yhteisö, jossa kaupungilla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta. Konserniohjetta sovelletaan tytäryhteisöissä siltä osin kuin se ei aiheuta ristiriitaa ao. tytäryhteisön toimintaan sovellettavan pakottavan lainsäädännön kanssa.

Kuntayhtymissä ja kaupungin osakkuusyhteisöissä tai muissa yhteisöissä, joissa kaupungilla on merkittävä taloudellinen intressi, konserniohjetta tai sen periaatteita pyritään noudattamaan kaupungin päätäntävällän mahdollistamin tavoin.

3. Konserniohjeen sitovuus

Konserniohje on hyväksyttävä tytäryhteisön yhtiökokouksessa tai vastaavassa yhteisöä sitovaksi. Hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskeva suositus on hyväksyttävä kunkin yhteisön hallituksessa.

Kaupungin tytäryhteisön, joka toimii alakonsernin emoyhtiönä, on huolehdittava siitä, että konserniohjetta liitteineen sovelletaan soveltuvin osin myös sen tytäryhteisöissä, ellei osakassopimuksista muuta johdu.

Konserniohjeeseen perustuvaa yksittäistä toimintaohjetta ei saa antaa tai soveltaa siten, että se on ristiriidassa yhteisöä koskevien pakottavien säädösten kanssa.

Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen, osakkuusyhteisöjen tai kuntayhtymän johdon oikeudellista asemaa tai vastuuta.

Tytäryhteisöjen hallinnossa toimivien tulee noudattaa konsernijohtoon erikseen antamia, suullisia tai kirjallisia toimintaohjeita. Tarvittaessa toimintaohjeet yksilöidään valtakirjalla, pöytäkirjanotteella tai erillisellä päätöksellä.

Mikäli yhteisön johto, yhtiökokousedustaja tai muu yksittäisen toimintaohjeen saanut katsoo, että hän ei voi noudattaa toimintaohjetta lainvastaisena tai yhteisön edun vastaisena, hänen on ilmoitettava asiasta ja aiheestaan jättää toimintaohje noudattamatta välittömästi kirjallisesti toimintaohjeen antaneelle taholle. Ilmoitus on perusteltava.

4. Määritelmät

Kotkan kaupungin konserniohjeessa tarkoitetaan:

1. *konserniohjeella* näitä ohjeita;
2. *toimintaohjeella* yksittäistä konsernijohtoon kaupunkia eri yhteisöjen ja laitosten tai säätiöiden hallintoelimissä edustaville henkilöille annettua ohjetta;
3. *kaupunkikonsernilla* Kotkan kaupungin ja sen tytäryhtiöiden muodostamaa omistus- ja hallintorakennetta;
4. *tytäryhteisöllä* Kotkan kaupungin kokonaan omistamaa yhtiötä ja yhtiötä, jossa Kotkan kaupungilla on määräysvalta (KirjanpitoL 1:5, osakeyhtiölaki 1:3) sekä muuta yhteisöä tai säätiötä, jossa kaupungilla on määräysvalta;
5. *osakkuusyhteisöllä* osakkuusyrittä, jossa kaupungilla on 20-50 %:n omistuosuus ja enintään puolet osakkeiden ja osuuksien tuottamasta äänimäärästä (KirjanpitoL 1:8)
6. *konserniyhteisöllä* tytäryhteisöä, osakkuusyhteisöä ja kuntayhtymää;
7. *valvontavastuuhenkilöllä* kaupunginjohtajaa tai kansliapäällikköä, joiden kesken yhteisöjen valvontavastuu on jaettu. Valvontavastuuhenkilö valvoo kaupunkikonserniin kuuluvan yhteisön toimintaa ja taloutta, vastaanottaa yhtiön tiedonannot omistajalle sekä raportoi yhteisön toiminnasta muulle konsernijohtolle.
8. *konsernin johto* käsittää kaupunginhallituksen, omistajaohjausjaoston ja kaupunginjohtajan.

5. Kaupungin toimielinten ja viranhaltijoiden toimivallanjako omistajaohjauksessa

Kaupunginvaltuusto hyväksyy omistajapoliittiset periaatteet osana kaupunkistrategiaa. Sen lisäksi kaupunginvaltuusto asettaa kaupunkikonsernille ja sen tytäryhteisöille taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet talousarvion ja taloussuunnitelman yhteydessä. Kaupunginvaltuusto määrittelee konsernin rakenteeseen tai riskeihin merkittävästi vaikuttavat asiat mm. päättämällä merkittävistä osakassopimuksista ja niiden muutoksista, strategisesti tärkeistä tai arvoltaan merkittävistä osakekaupoista sekä koko konsernin kannalta merkittävistä ja periaatteellisista asioista. Kaupunginvaltuusto saa vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä raportit tytäryhteisöjen talouden ja strategian toteutumisesta.

Kaupunginhallitus johtaa ja ohjaa kaupunkikonsernia ja vastaa omistajaohjauksen toteuttamisesta ja organisoii konsernijohtamisen ja konsernivalvonnan. Kaupunginhallitus vastaa kaupunkistrategian toteutumisesta päätöksenteossa. Kaupunginhallitus vastaa konsernin sisäisen valvonnan järjestämisestä ja riskienhallinnasta.

Kaupunginhallituksen omistajaohjausjaoston tehtävänä on valvoa, että kaupungin tytäryhteisöt ja liikelaitokset toimivat kaupunginvaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden mukaisesti. Jaosto valvoo, että tytäryhteisöjen toimintapolitiikat ovat kaupungin päämäärien mukaiset. Jaosto käsittelee ja päättää toimielimen kannanottoa vaativat ennakkokäsitysasiat kaupunginjohtajan esittelyn pohjalta.

Omistajaohjausjaosto valmistelee konserniohjeen mukaisesti yhteisöjen hallintoelinten jäsenten nimeämisen ja toimii yhtiöiden nimitysvaliokuntana. Tarvittaessa omistajaohjausjaosto voi nimetä erillisen nimitysvaliokunnan, mikäli yhteisön omistus pohja tai muu syy tätä edellyttää.

Omistajaohjausjaosto ohjaa tytäryhteisöjen toimintaa ja valvoo osakkuusyhteisöjä. Jaosto ohjeistaa kaupungin edustajat yhteisöjen hallintoelimiin sekä yhtiökoukousedustajat.

Kaupunginjohtaja käyttää kaupunginhallituksen puhevaltaa ja johtaa kaupunkikonsernia kaupunginhallituksen alaisena viranhaltijana. Kaupunginjohtaja toimii konsernijohtajana. Hän seuraa konsernirakenteen toimivuutta ja tekee ehdotuksia konsernirakenteen kehittämiseksi.

Kansliapäällikkö toimii konserniasiamiehenä. Hänen tehtävänä on avustaa kaupunginjohtajaa Kotka-konsernin omistajaohjauksessa ja vastata omistajaohjauksen koordinoinnista.

Omistajaohjausryhmä toimii kaupunginjohtajan tukena omistajaohjausta koskevissa asioissa. Omistajaohjausryhmä seuraa kaupunkikonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen toimintaa ja tekee tarvittaessa toimenpide-ehdotuksia havaitsemistaan epäkohdista. Omistajaohjausryhmä seuraa kaupunkikonsernin ja konserniohjeen toimivuutta ja tekee tarvittaessa ehdotuksia konsernin rakenteen ja ohjeen kehittämisestä kaupunginjohtajalle. Kaupunginjohtaja nimeää omistajaohjausryhmän jäsenet ja se toimii kaupunginjohtajan puheenjohtajana.

Valvontavastuuhenkilöiden tehtävänä on konserniyhteisöjen valvonta, perehtyminen vastuu yhteisönsä asioihin sekä yhdyshenkilönä toimiminen yhteisön ja kaupungin välillä. Valvontavastuuhenkilöinä toimivat kaupunginjohtaja ja kansliapäällikkö, joiden työnjaon vahvistaa kaupunginjohtaja. Kaupunginjohtaja voi määrätä yhteisöjen toiminnan valvontaan liittyviä tehtäviä myös muille viranhaltijoille kuin kansliapäällikölle.

Tarkastuslautakunta arvioi kaupungin talousarviossa asetettujen konserniyhteisöjen tavoitteiden toteutumista. Tarkastuslautakunnalla on oikeus saada tarvitsemiaan selvityksiä tytäryhteisöjen toiminnasta ja taloudesta ja käydä tutustumassa tytäryhteisön toimintaan voidakseen arvioida valtuuston asettamien tavoitteiden saavuttamista. Tarkastuslautakunta huolehtii kaupungin ja sen tytäryhteisöjen ulkoisen tarkastuksen kilpailuttamisen valmistelusta.

6. Tytäryhteisöjen jako

Kaupungin tytäryhteisöt voidaan jakaa markkinaehtoisesti toimiviin tytäryhteisöihin ja muihin tytäryhteisöihin.

Markkinaehtoisesti toimivat tytäryhteisöt noudattavat muihin samalla toimialalla toimiviin yhteisöihin verrattuna vertailukelpoisia toimintaperiaatteita, jotta kaupungin omistus ei vääristä kilpailua. Markkinaehtoisesti toimiville tytäryhteisöille asetetaan tuottotavoitteet huomioiden samalla kilpailuneutraalisäännökset sekä liiketoiminnalle aiheutuvat riskit.

Kaupungin omistajuus ei saa aiheuttaa kilpailuetua eikä –haittaa markkinaehtoisesti toimiville tytäryhteisöille.

Muille kuin markkinaehtoisesti toimiville tytäryhteisöille on asetettu kaupungin palvelutuotantoon tai muuhun toimintaan liittyviä erityistehtäviä tai ne eivät tavoittele toiminnallaan liikevoittoa. Kaupunginvaltuuston hyväksymässä omistajapolitiikassa ja vuosittaisessa taloussuunnitelmassa tytäryhteisöille asetetaan yksityiskohtaisemmat tavoitteet.

Tällä hetkellä markkinaehtoisesti toimivia kaupungin tytäryhteisöjä ovat:

Kotkan Energia Oy
HaminaKotka Satama Oy

Muita kuin markkinaehtoisesti toimivia tytäryhteisöjä ovat:

Kotkan Asunnot Oy
Kotkan Julkiset kiinteistöt Oy
Cursor Oy
Kymen Vesi Oy
Kymenlaakson Vesi Oy
Kymijoen Ravintopalvelut Oy
Kotkan Kaupunginteatteri Oy
Kymenlaakson Orkesteri Oy
Kotka Maretarium Oy
Kymijoen Työterveys Oy
Kyamk-Kiinteistöt Oy
Sunilan Kantola Oy

Tytäryhteisöjen toimintaa voivat rajoittaa yhteisön omistajien välillä laaditut osakassopimukset. Tällöin osakassopimusten sitoumukset rajoittavat näiden konserniohjeiden noudattamista siltä osin kuin osakassopimuksissa on toisin sovittu.

On huomattava, että vaikka tytäryhteisöä ei tässä konserniohjeessa ole sijoitettu markkinaehtoisesti toimivaksi tytäryhteisöksi, saattaa sen toiminta osin tai kokonaan olla valtiontukinäkökulmasta markkinaehtoista.

7. Kuntayhtymät

Kaupungin edustajat yhtymävaltuustoihin valitaan kuntayhtymän perussopimuksessa sovitulla tavalla. Pääsääntöisesti edustajat yhtymävaltuustoon valitaan kaupunginvaltuustossa.

Jos kuntayhtymän päätösvaltaa käyttää yhtymäkokous, valitsee kaupunginhallitus tai sen omistajaohjausjaosto yhtymäkokousedustajan kuhunkin yhtymäkokoukseen erikseen.

Kaupunginhallitus tai sen omistajaohjausjaosto antaa edustajalle ohjeet kaupungin kannan ottamiseksi käsiteltäviin asioihin.

Kaupungin asianomaisten vastualueiden tai muiden hallintoyksiköiden tulee seurata alansa kuntayhtymien toimintaa ja huolehtia tarvittaessa yhteydenpidosta kuntayhtymien hallinnossa mukana oleviin.

8. Hyvä hallinto- ja johtamistapa

Konserniyhteisöjen tulee hyväksyä yhteisössä noudatettavaksi hyvän hallinnon ja johtamistavan periaatteet siten, että ne varmistavat, että tytäryhteisössä toteutuvat terveet liikeperiaatteet, riittävä avoimuus, taloustietojen oikeellisuus, asianmukainen sisäinen valvonta ja riskienhallinta ja että kaupungin omistuksia hoidetaan tarkoituksenmukaisesti, luotettavasti ja tehokkaasti kaupunkikonsernin kokonaisuutena turvaten.

Hyvä hallinto- ja johtamistapa Kotkan kaupungin tytäryhtiöissä -suositus on tämän konserniohjeen liitteenä. Suositus on hyväksyttävä tytäryhteisön hallituksessa. Kaupunginhallitus tai sen omistajaohjausjaosto voi tarvittaessa muuttaa suosituksen sisältöä.

Tytäryhteisöjen hallitusten tulee noudattaa suositusta hallitustyöskentelyssään.

Hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskeva suositus ohjaa myös yleisohjeena kaupunkia yhtiökokouksessa edustavia ja muita kaupungin puolesta omistajaohjausta käyttäviä viranhaltijoita ja luottamushenkilöitä.

9. Tytäryhteisön hallituksen jäsenet

Tytäryhteisöjen hallitusten jäseniä valittaessa on noudatettava hyvä hallinto- ja johtamistapa Kotkan kaupungin tytäryhtiöissä -suosituksen, lainsäädännön sekä asianomaisen yhteisön yhtiöjärjestyksen hallituksen jäsenen kelpoisuudelle asetamia vaatimuksia. Kaupungin tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa on aina otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus sekä yhteisön strateginen merkittävyys. Tytäryhteisöjen hallituksilla tulee olla kyky ohjata toimitusjohtajaa yhteisölle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Hallituksen jäseniä nimettäessä on noudatettava tasa-arvolakia.

Hallitusten on säännöllisin väliajoin arvioitava omaa työskentelyään ja kokoonpanon uudistustarpeita. Uudistustarpeet saatetaan kaupungin toimielimen käsitteilyyn hallitusten nimeämisen yhteydessä.

Kaupunginhallituksen alainen omistajaohjausjaosto toimii tytäryhteisöjen hallitusten nimitysvaliokuntana. Omistajaohjausjaosto valmistelee hallitusten jäsenten valinnan ottaen huomioon kunkin yhteisön hallituksen jäseniltä edellytettävät osaamis- ja kokemusvaateet. Omistajaohjausjaosto ohjeistaa yhtiökokousedustajalle hallituksen puheenjohtajan valinnan siten, että hallituksen puheenjohtaja valitaan pääsääntöisesti jo yhtiökokouksessa. Omistajaohjausjaosto valmistelee myös valinnat kaupungin merkittävimpiin osakkuusyhteisöihin, mikäli kaupungilla on niissä hallituspaikka.

Tytäryhteisöjen hallituksiin voidaan nimetä henkilöitä, joiden kotikunta ei ole Kotka, mikäli se on kaupunkikonsernin kokonaisedun näkökulmasta ja hallituksen asiantuntemuksen lisäämiseksi perusteltua.

Yhteisön on toimintakertomuksessaan ilmoitettava tilikauden aikana pidettyjen hallituksen kokousten lukumäärä ja jäsenten osallistuminen hallituksen kokouksiin.

Valvontavastuuhenkilöllä on oikeus osallistua valvonnassaan olevan tytäryhteisön hallituksen kokoukseen ja käyttää puheoikeutta. Tytäryhteisön hallituksella on velvollisuus sallia valvontavastuuhenkilön osallistuminen hallituksen kokouksiin. Konsernijohdon edustajaksi yhteisön hallituksen kokouksiin voidaan kutsua myös muu kaupungin viranhaltija, jolle annetaan hallituksen kokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus.

Kaupungin nimeämien edustajien yhteisön hallinnossa on toimittava siten, että tytäryhteisön toiminta vastaa kaupungin tavoitteita ja että kaupunki ja tytäryhteisö toimivat yhteistyössä, kun se on koko konsernin kannalta hyödyllistä eikä aiheuta ristiriitaa ao. tytäryhteisön toimintaan sovellettavan pakottavan lainsäädännön kanssa. Yhteisön toimielinten jäsenten on toiminnassaan otettava huomioon kaupunkikonsernin kokonaiset tytäryhteisön edun ohella.

Tytäryhteisöjen asioita kaupunkikonsernin sisällä käsittelevät luottamushenkilöt, viranhaltijat ja työntekijät ovat rikoslaissa ilmaistun rangaistusvastuun uhalla salassapitovelvollisia tietoonsa saamistaan yhteisöjä koskevista liike- tai ammatillisalaisuuksista.

10. Tytäryhteisön hallituksen jäsenille maksettavat palkkiot ja korvaukset

Omistajaohjausjaosto määrittelee tytäryhteisöjen hallitusten jäsenille maksettavien palkkioiden tason ja ohjeistaa yhtiökokousedustajan asiasta.

Hallituksen jäsenille maksettavia palkkioita määriteltäessä voidaan ottaa huomioon hallituksen jäseneltä edellytettävä erityisasiantuntemus. Kokouspalkkioiden lisäksi voidaan maksaa vuosipalkkioita. Matkakustannusten korvausta sekä ansionmenetyskorvauksia voidaan maksaa noudattamalla soveltuvin osin Kotkan kaupungin luottamushenkilöiden palkkiosääntöä.

11. Kaupunkikonsernin sisäiset palvelut

Konserniyhteisöillä on mahdollisuus käyttää kaupungin sisäisiä tukipalveluja silloin kun kaupungilla on resurssit palvelujen tuottamiseen ja sisäisten tukipalvelujen käyttö on yhteisön kannalta tarkoituksenmukaista. Sisäisten tukipalvelujen käytössä on huomioitava kilpailuneutraliteettia ja valtiontukea koskeva sääntely.

Tukipalveluista peritään markkinaperusteinen hinta. Konserniin kuuluvien yhteisöjen tulee ennen ulkopuolisten tukipalvelujen hankkimista selvittää, onko kaupungilla tarjota tarvittavan laatutason omaavia vastaavia palveluja kilpailukykyiseen hintaan.

Kaupungin tytäryhteisöjen on kilpailutettava hankintansa noudattaen voimassa olevaa hankintalainsäädäntöä. Tytäryhteisöt osallistuvat kaupungin kilpailuttamiin koko Kotka-konsernia koskeviin yhteishankintoihin, ellei ole erityistä perustetta jättäytyä em. yhteiskilpailutuksen ulkopuolelle. Tytäryhteisöt noudattavat kaupungin hankintaperiaatteita sekä muita hankinnoista erikseen annettuja ohjeita soveltuvin osin. Tytäryhteisöt ovat aktiivisesti yhteydessä kaupungin hankintasuunnittelijaan tarkoituksenmukaisen hankintayhteistyön kehittämiseksi taloudellisten hyötyjen aikaansaamiseksi. Mahdollisuuksien mukaan pyritään hankkimaan yhteensopivia järjestelmiä ja laitekokonaisuuksia synergiaetujen saavuttamiseksi. Erityisen tärkeää tämä on mm. taloushallinnon järjestelmien osalta.

12. Konsernitalous ja –rahoitus

12.1 Rahoitus

Kaupunginvaltuusto päättää Kotka-konsernin rahoituksen tavoitteista ja ohjauksesta. Kaupunkikonsernin rahoitusta suunnitellaan ja hoidetaan kokonaisvaltaisesti. Kaupunki vastaa konsernin rahoituspolitiikan valmistelusta ja täytäntöönpano-ohjeista. Tytäryhteisöt vastaavat oman taloutensa hoitamisesta ja konsernin rahoituspolitiikan tukemisesta noudattamalla kaupungin antamaa ohjausta.

Tytäryhteisöt, joiden rahoitus- ja sijoitustoiminnan keskittämisen avulla on kaupunkikonsernin kannalta saavutettavissa taloudellisia hyötyjä, liittyvät konsernitilin käyttäjiksi. Talousjohtaja antaa tarkempia ohjeita konsernitilin käyttäjäksi hakemisesta ja siihen liittyvästä päätöksentekomenettelystä sekä konsernitilin käytöstä.

Kaupungin talousjohtajalla on vastuu konsernin ylimääräisen likviditeetin tuoton maksimoinnista ja rahaliikenteen kehittämisestä.

Tytäryhteisön tulee välittömästi ilmoittaa tytäryhteisön valvontavastuuhenkilölle ja talousjohtajalle tilapäisestä tai pysyvästä maksukyvyttömyydestä tai sen uhasta.

Konsernin yhteisöjen sijoitustoiminnan on oltava taloudellisesti tuottavaa. Sijoituksilla pyritään vähintään sijoituksen reaaliarvon säilymiseen ja sijoitustoiminnan hoitamisesta aiheutuvien kustannusten kattamiseen.

Kaupungin talousjohtaja vastaa konsernin rahoituskustannusten minimoinnista. Menestyksellisen rahoituksenhallinnan toteuttamiseksi tytäryhteisön tulee ennen rahoituksen hakemista ilmoittaa kaupungin talousjohtajalle rahoitustarpeesta, jotta asiaa voidaan arvioida koko kaupunkikonsernin kannalta. Kaupungin ja sen tytäryhteisöjen tarvitsemaa rahoitusta voidaan kilpailuttaa yhdessä, mikäli siitä sovitetaan erikseen.

Takauksia ja lainarahoitusta myönnettäessä kaupunki huomioi kulloinkin voimassa olevat valtiontukisäännökset sekä kilpailulain 4 a luvun kilpailuneutraaliteettia koskevan sääntelyn. Kaupunki huomioi takausten myöntämisessä kuntalain sekä EU:n takausten myöntämistä koskevat määräykset.

Pääsääntöisesti kaupunginvaltuusto voi myöntää takauksen vain konsernin tytäryhteisölle. Takauksen kohteena oleva laina on kilpailutettava. Kaupunki vaatii aina vastavakuuden myöntämälleen takaukselle. Markkinoilla toimivalle tytäryhteisölle voidaan myöntää takaus ainoastaan 80 %:iin lainan kulloinkin olevasta määrästä. Myös muut kuin markkinaehtoisesti toimivat tytäryhteisöt voidaan katsoa markkinoilla toimiviksi valtiontukinäkökulmasta. Takauksista peritään markkinaehtoinen hinta. Tytäryhteisön on hyvissä ajoin otettava yhteys kaupungin talousjohtajaan, kun yhteisöllä ilmenee tarve saada kaupungin takaus.

Kaupunkikonsernin sisäisissä urakkasopimuksissa tytäryhteisöiltä edellytetään pääsääntöisesti vastaavaa vakuudenantoa kuin ulkoisilta tarjoajilta. Vastaavasti muissa vakuudenantoa edellyttävissä tilanteissa myös tytäryhteisöiltä vaaditaan vakuus.

Lisätietoja rahoitusasioissa antaa kaupungin talousyksikkö.

12.2 Talouden ja investointien suunnittelu ja ohjaus

Tytäryhteisöjen strategista suunnittelua ohjaa kaupunkistrategiaan sisältyvä kaupungin omistajapolitiikka. Kaupungin talousarvion yhteydessä valtuusto hyväksyy tytäryhteisöille asetettavat kaupunkistrategiasta ja siihen sisältyvästä omistajapolitiikasta johdetut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet yhteisön toimiala huomioiden. Ennen tavoitteiden lopullista hyväksymistä konsernijohdon edustajat neuvottelevat tavoitteista kunkin tytäryhteisön kanssa. Yhteistyön tuloksena asetetuilla tavoitteilla pyritään varmistamaan, että tytäryhteisön toiminta täyttää kaupungin asettamat omistajastrategiset tavoitteet.

Tytäryhteisöjen tulee laatia asetettujen tavoitteiden pohjalta vuosittain taloussuunnitelma ja rahoitus- ja investointisuunnitelma talouden vastuualueen ohjeistuksen mukaan. Lisäksi tytäryhteisöllä tulee olla taloussuunnittelukauden pituinen talous-, rahoitus- ja investointisuunnitelma, ellei se ole yhteisön toiminnan vähäisyyden kannalta tarpeeton. Taloussuunnittelukauden suunnitelmista on raportoitava konsernin johdolle.

Tytäryhteisöjen hallituksen ja johdon on investointeja suunnitellessaan tehtävä riittävät asianmukaiset etukäteislaskelmat ja –selvitykset, jotta investoinnin tarpeellisuudesta sekä taloudellisesta ja toiminnallisesta kannattavuudesta voidaan varmistua ennen kuin kaupungin ennakkokäsitys tarvittaessa hankitaan ja tytäryhteisö tekee investointipäätöksen.

Kaupunkikonsernin taloushallintoa kehitetään aktiivisesti yhteistyössä tytäryhteisöjen kanssa. Kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä tulee noudattaa soveltuvaa yhteisöoikeudellista lainsäädäntöä, kirjanpitolain mukaisia kirjanpito- ja tilinpäätössäännöksiä, kuntalain mukaisia konsernisäännöksiä sekä hyvää kirjanpitoa. Kaupunki laatii kaupunkikonsernista konsernitiilinpäätöksen kuntalain 114 §:n edellyttämällä tavalla ja kirjanpitolautakunnan kuntajaoston ohjeiden mukaisesti.

Kaupunkikonsernin yhteisöjen tilikausi on kalenterivuosi. Poistojen laskennassa noudatetaan soveltuvin osin kaupunginvaltuuston hyväksymiä suunnitelmapoistojen perusteita.

Kaupungin talousarviossa ja –suunnitelmassa tytäryhteisöt esittävät koko kaupunkikonsernin kannalta olennaisia talousarviovuoden tulevia tapahtumia sekä vastuita ja veloituksia. Tätä varten tytäryhteisöjen hallitusten tulee toimittaa kaupungille sen edellyttämät tiedot tytäryhteisöjen tulos-, rahoitus-, ja investointisuunnitelmista sekä yhteisöjen toimintaan liittyvistä olennaisista riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Konsernijohto voi edellyttää toimitettavaksi myös tietoja mm. tulevista yhtiöjärjestelyistä, merkittävistä muutoksista liiketoiminnassa ja toimialassa sekä merkittävistä sitoumuksista. Tytäryhteisöjen on huomioitava konsernijohdon tiedonsaantioikeus sitoutuessaan tytäryhteisön puolesta salassapitosopimukseen kolmannen tahon kanssa.

13. Riskienhallinta

Yhteisön hallituksen on huolehdittava, että yhteisön toimintaan liittyvät riskit tunnistetaan, arvioidaan ja niitä seurataan ja että riskienhallinnan periaatteet on määritelty. Yhteisön riskienhallinnan vähimmäistason on noudatettava vähintään kaupunginvaltuuston päättämiä riskienhallinnan perusteita.

Yhteisö ei ole oikeutettu myöntämään takausta tai muuta vastaavaa sitoumusta tai antamaan panttia oman alakonserninsa ulkopuoliselle taholle ilman omistajaohjausjaoston suostumusta.

Kaupungin riskienhallintajohtoryhmä voi antaa suosituksia konsernin riskienhallinnasta. Vakuutukset kilpailutetaan mahdollisuuksien mukaan yhdessä, jotta pystytään hyödyntämään volyymiedut. Tytäryhteisöt ovat velvolliset noudattamaan kaupunginvaltuuston hyväksymiä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteita.

Tytäryhteisöt ovat velvolliset noudattamaan myös kaupungin tietoturvapoliittikkaa.

Tytäryhteisön sisäisen tarkastuksen on toimittava yhteistyössä kaupungin sisäisen tarkastuksen kanssa, jotta koko kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tasoa voidaan arvioida.

14. Kaupunkikonsernin tarkastus

Kaupungin tilintarkastajan tehtävänä on tarkastaa, että konsernitilinpäätös on oikein laadittu. Kaupungin tilintarkastajalla on oikeus saada tytäryhteisöiltä tiedot ja nähtäväkseen asiakirjat, joita hän pitää tarpeellisina tarkastustehtävän hoitamiseksi. Tiedonsaantioikeus koskee myös salassa pidettäviä asiakirjoja. Tilintarkastajan salassapitovelvollisuudesta on säädetty tilintarkastuslaissa.

Tytäryhtiöiden tilintarkastajat valitsee yhtiökokous. Pääsääntöisesti konserniyhteisöjen tilintarkastajana toimii sama auktorisoitu tilintarkastusyhteisö kuin Kotkan kaupungin tilintarkastajana. Tytäryhtiöiden yhtiöjärjestysten on mahdollistettava kaupungin käyttämän tilintarkastusyhteisön valinta yhtiön tilintarkastajaksi.

Tilintarkastusyhteisö voidaan valita kerrallaan enintään kuuden tilikauden hallinnon ja talouden tarkastamista varten.

Kaikkiin kaupungin tytäryhteisöihin tulee valita tilintarkastaja, vaikka yhteisöä koskevat säännökset sallisivat myös toiminnantarkastajan valitsemisen.

Tarkastuslautakunta laatii suunnitelman konserniyhteisöjen tilintarkastuksen järjestämisestä tilintarkastajaehdokkaiden nimeämisestä varten. Kaupunginhallitus tai sen omistajaohjausjaosto nimeää tilintarkastajaehdokkaat yhtiökokousten tai säätiöiden vuosikokousten päätöksentekoa varten.

Tarkastuslautakunnalla on oikeus pyytää tytäryhteisön hallitukselta ja toimitusjohtajalta tietoja valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumisen ja kaupunkikonsernin tuloksellisuuden arviointia varten. Yksittäinen tarkastuslautakunnan jäsen ei tietoja voi pyytää. Tytäryhteisöllä on velvollisuus antaa pyydetty tiedot. Tarkastuslautakunta voi kutsua tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajan tai toimitusjohtajan kuultavaksi lautakunnan kokoukseen. Tarkastuslautakunnan jäsen ei saa paljastaa haltuunsa saamaa salassa pidettävää tietoa sivulliselle.

Kaupungin sisäisellä tarkastuksella on oikeus pyytää tytäryhteisöltä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi- ja kehittämistoiminnan sekä muun tarkastustoiminnan edellyttämät tiedot ja yhteisöllä on velvollisuus ne antaa. Sisäisellä tarkastuksella on oikeus tarkastaa tytäryhteisön toimintaa ja taloutta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämiseen liittyviä prosesseja. Sisäisen tarkastuksen henkilöstö ei saa paljastaa sivulliselle haltuunsa mahdollisesti saamaansa salassa pidettävää tietoa.

15. Henkilöstöpolitiikka

Kaupungin tytäryhteisöt ovat vastuullisia työnantajia, jotka toteuttavat hyvää johtamista sekä huolehtivat työelämän laadusta ja henkilöstön työhyvinvoinnista. Kaupunkikonsernin ja tytäryhteisöjen johtamisessa huomioidaan kaupunkikonsernin kokonaisuus eikä konsernin sisällä ole epävertettä kilpailua henkilöstöstä. Henkilöstön rekrytoinnissa tytäryhteisöjen on huomioitava konsernin sisäiset henkilöstön siirtotarpeet.

Kaupungin tytäryhteisöt kuuluvat työnantajajärjestöön ja soveltavat järjestäytymisensä mukaista työehtosopimusta. Henkilöstön työsuhteiden ehdot määräytyvät työehtosopimuksen ja mahdollisten paikallisten sopimusten mukaan.

Kaupungin tytäryhteisöt ovat Kuntien eläkevakuutuksen jäseniä, ellei tästä poikkeamiselle ole erityistä syytä.

Markkinaehtoisesti toimivassa tytäryhteisössä voidaan noudattaa alan ja kilpailijoiden käytäntöä vastaavaa henkilöstöpolitiikkaa. Muissa kuin markkinaehtoisesti toimivissa tytäryhteisöissä noudatetaan kaupungin henkilöstöpolitiikkaa vastaavaa henkilöstöpolitiikkaa yhteisön järjestäytymisen mukaisen työehtosopimuksen rajoissa.

16. Tytäryhteisöjen arkistot

Tytäryhteisöjen on päätettävä niiden pysyvästi säilytettävien asiakirjojen ja tietaineistojen sijoittamisesta sen jälkeen, kun niitä ei enää toiminnassa tarvita.

Arkistojen sijoittamisesta kaupungin arkistoon on neuvoteltava kaupungin arkistopäällikön kanssa. Arkistot on ennen sijoittamista järjestettävä arkistopäällikön ohjeiden mukaisesti.

17. Velvollisuus hankkia kaupungin ennakkokäsitys

Tytäryhteisön on hankittava kaupungin ennakkokäsitys näissä konserniohjeissa määriteltyihin merkittäviin toimenpiteisiin ennen niitä koskevaa päätöksentekoa. Velvollisuus kaupungin ennakkokäsityksen hankkimiseen on tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajalla ja toimitusjohtajalla.

Kaupungin ennakkokäsityksen hankkimisella edistetään kaupunkikonsernin kokonaisedun toteutumista ohjaamalla ja valvomalla tytäryhteisöjen toimintaa ja taloutta. Kaupungin ennakkokäsityksen hankkimiseksi tytäryhteisön toimitusjohtajan tai hallituksen puheenjohtajan on oltava yhteydessä kaupunginjohtajaan tai kaupungin kansliapäällikköön. Kaupunginjohtaja ratkaisee kaupungin ennakkokäsityksen antavan tahon tapauskohtaisesti asian taloudellisen ja periaatteellisen merkityksen sekä muiden vastaavien seikkojen perusteella. Ennakkokäsitys on aina vahvistettava kirjallisesti.

Kaupungin ennakkokäsityksen hankkiminen ei muuta tytäryhteisön johdon oikeudellista asemaa ja vastuuta eikä siirrä vastuuta konsernijohdolle.

Kotka-konsernin tytäryhteisön on hankittava kaupungin ennakkokäsitys ennen päätöksentekoa seuraavista merkittävistä asioista tai toimenpiteistä:

- tytäryhteisön perustaminen
- yhteisön toiminta-ajatuksen tai juridisen rakenteen olennainen muuttaminen;

- asioista, jotka merkittävästi vaikeuttavat tai estävät tytäryhteisöä saavuttamasta kaupunkistrategiassa ja talousarviossa tytäryhteisölle asetetut tavoitteet;
- yhteisön toiminnan muuttaminen siten, että yhteisö voi menettää hankintalainsäädäntöön tai oikeuskäytäntöön perustuvan sidosyksikköasemansa suhteessa kaupunkiin;
- yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen muuttaminen;
- toimitusjohtajan valinta ja palkkausjärjestelmä;
- yhteisön pääomarakenteen merkittävä muuttaminen;
- toimintaan nähden merkittävät investoinnit;
- yhteisön toimintaan nähden merkittävät kiinteistö-, osake- ja yrityskaupat;
- konsernitaseeseen ja konsernin riskeihin merkittävästi vaikuttavat oikeustoimet;
- muuhun kuin yhteisön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat tai epätavallisin ehdoin tehtävät sopimukset yhteisön ja sen muun osakkeenomistajan kuin kaupungin kanssa taikka hallituksen jäsenen välillä, kyseisten sopimusten muuttaminen sekä sopimukseen perustuvista oikeuksista luopuminen;
- toiminnan laajakantoiset muutokset;
- yhteisössä noudatettavan työehtosopimuksen valinta tai vaihtaminen;
- eläkeyhteisön valinta tai vaihtaminen;
- yhtiökokoukselle tehtävä voitonjakoehdotus, mikäli se poikkeaa yhteisön noudattamasta tavanomaisesta voitonjakokäytännöstä;
- yhteisön omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan taikka saneerausmenettelyyn hakeutuminen.

Tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajan velvollisuutena on valvoa, että ennakkokäsitys on haettu ja että se kirjataan pöytäkirjaan siinä hallituksen kokouksessa, jossa ennakkokäsityksen alaisesta asiasta tehdään päätös.

Mikäli ennakkokäsitysmenettelyn piiriin kuuluvasta asiasta päättäminen kuuluu yhtiökokoukselle, yhtiökokousedustajalle annettavaan pöytäkirjanotteeseen sisällytetään tarvittaessa kaupungin toimielimen kannanotto ennakkokäsitysmenettelyn alaiseen asiaan.

Lopullinen päätösvalta ja vastuu ennakkokäsitystä edellyttävästä asiasta on aina yhteisön omalla päätöksentekovelvollisuudella, vaikka kaupungin ennakkokäsitys päätettävään asiaan on hankittu ennen yhteisön päätöstä.

Ennakkokäsitysmenettelyyn tarkoitetut asiat sekä yhtiökokouskutsut asiakirjoineen on saatettava riittävän ajoissa kaupungille, jotta ennakkokäsityksen antaminen, silloin kun se edellyttää toimielimen käsittelyä, on mahdollista käsitellä omistajaohjausjaostossa.

Kaupungin nimeämällä osakkuusyhteisön hallituksen tai vastaavan toimielimen jäsenellä on myös oikeus pyytää omistajaohjausjaoston tai muun konsernijohdon kannanotto yhteisöä koskevasta asiasta, mikäli katsoo sen tarpeelliseksi.

18. Seuranta ja raportointi

Kaupungin tytäryhteisön ja kuntayhtymän on annettava kaupunginhallitukselle kaupunkikonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot talousjohtajan antaman ohjeistuksen mukaisesti. Tarvittaessa kullekin tytäryhteisölle voidaan vahvistaa talousarviossa asetettujen tavoitteiden lisäksi erilliset toiminnan ja talouden tavoitteet, seurattavat tunnusluvut sekä muu seurattava raportointitieto.

Konsernijohto seuraa säännöllisesti tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta. Tytäryhteisön tulee antaa seurantaa varten kaupungille raportti sille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, toiminnan ja talouden kehittämisestä sekä arvio niihin liittyvistä riskeistä kaupungin talousjohtajan ohjeistuksen mukaisesti. Tytäryhteisöllä tulee olla tätä varten riittävät talouden ja toiminnan seuranta- ja mittausjärjestelmät sekä yhteisön hallituksen hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet. Todennäköisesti realisoituvasta merkittävästä riskistä on viipymättä raportoitava konsernijohtolle.

Tytäryhteisöjen tulee erikseen toimittaa kaupungille tiedot konsernitilinpäätöksen laatimista varten viimeistään 15. helmikuuta mennessä, ellei muuta ole ilmoitettu. Konsernijohto tai sen toimeksiannosta kaupungin talousyksikkö antaa tarkemmat ohjeet konsernitilinpäätöksen laatimiseksi tarvittavista tiedoista, laadinta-aikataulusta, tiedonannon määräajoista ja mahdollisista tiedonantopohjista tilinpäätös- ja toimintakertomustietojen ilmoittamisessa.

Tytäryhteisön tilinpäätös ja mahdollinen hallituksen toimintakertomus saatetaan kaupunginvaltuuston jäsenille sähköisesti tiedoksi kaupungin toimesta. Tytäryhteisön tilinpäätös ja toimintakertomus on pidettävä kuntalaisten nähtävillä yhteisön nettisivuilla.

Tytäryhteisöillä on velvollisuus antaa kaupunginhallitukselle ja sen omistajaohjausjaostolle myös muita konserniohjauksen kannalta tarpeellisia tietoja ja selvityksiä. Tytäryhteisöjen on pyynnöstä toimitettava hallintoelintensä kokousten esityslistat ja pöytäkirjat kaupunginjohtajalle ja/tai muulle valvontavastuuhenkilölle. Valvontavastuuhenkilöllä on tarvittaessa oikeus pyytää nähtäväksi myös tytäryhteisön alakonsernin tytäryhtiön toimielinten pöytäkirjat.

19. Kaupungin luottamushenkilön tietojensaantioikeuden turvaaminen

Kaupungin luottamushenkilöllä on kuntalaissa säädetyllä tavalla oikeus saada tietoja kaupungin viranomaisilta.

Kaupungin luottamushenkilöillä ei ole oikeutta suoraan lain nojalla vaatia kaupungin tytäryhteisöiltä tietoja niiden toiminnasta. Sen sijaan luottamushenkilöillä on oikeus saada kaupungin hallussa olevia tytäryhteisöjen toimintaa koskevia tietoja, joita he toimessaan pitävät tarpeellisina ja jotka viranomaisten julkisuudesta annetun lain mukaan eivät vielä ole julkisia ellei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu.

Luottamushenkilön on tehtävä tieto- tai asiakirjapyyntö kirjallisesti kaupungin kansliapäällikölle. Pyyntö on toimitettava kaupungin kirjaamoon.

Luottamushenkilö ei saa luovuttaa tietojensaantioikeuden nojalla saamia tietoja eteenpäin, koska tiedot on tarkoitettu vain hänelle henkilökohtaisesti luottamustehtävän hoitamista varten. Asiakirjoihin tulee merkitä, mikäli ne ovat salassa pidettäviä. Luottamushenkilöllä on saamistaan salassa pidettävistä tiedoista rikosoikeudellinen ja vahingonkorvausvastuu.

20. Viestintä

Kuntalain 29 §:n mukaan kaupungin on tiedotettava toiminnastaan asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Kunnan toiminta käsittää kuntalain 6 §:n mukaan kunnan ja kuntakonsernin toiminnan lisäksi kunnan osallistumisen kuntien yhteistoimintaan sekä kunnan muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan.

Yhteisön tai säätiön on annettava tiedotusta varten kaupungille konserniohjauksesta vastaavan viranhaltijan ohjeiden mukaiset tiedot. Ennen tietojen antamista yhteisön tai säätiön on arvioitava, voidaanko tiedot antaa aiheuttamatta yhteisölle haittaa.

Kaupungin tytäryhteisöjen on myös oma-aloitteisesti tiedotettava toiminnastaan ja taloudestaan asiakkaille, kuntalaisille ja sidosryhmille. Yhteisön tai säätiön on informoitava kaupunkia ennen merkittävän asian julkiseksi tuloa. Yhteisön viestinnän on tuettava Kotka-konsernin asettamia tavoitteita.

Merkittävässä tytäryhteisön muutos- ja kriisitilanteissa on tehtävä yhteistyötä kaupungin viestinnän kanssa.

Tytäryhteisöjä koskevasta viestinnän tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä vastaa yhteisön puolesta hallitus ja toimitusjohtaja sekä kaupungin puolella kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja. Viestinnässä ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevissa asioissa tulee huomioida kaupungin yleiset viestintäperiaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset.

21. Konserniohjeen voimaantulo

Tämä konserniohje liitteineen tulee voimaan 1.6.2017.